

زیست‌بوم

جنگلبانی ایران؛ صد سال زیر تیغ

شاهرخ جباری ارفعی

کارشناس امور جنگل و منابع طبیعی

زندانی‌ها به فردی که حکم اعدام دارد ولی هنوز اعدام نشده، زیر تیغ می‌گویند. در مقایسه با این تعریف تشکیلات جنگلبانی ایران در حدود صد سال عمر خویش، همواره و از هر طرف زیر تیغ قرار داشته و البته گاه اعدام هم شده اما قبل از دفن و گاه در سردخانه آثار حیات در آن مشاهده شده و به زندگی برگشته است. اکنون که شورای عالی اداری به بهانه برنامه هفتم قصد اجرای حکم اعدام برای سازمان منابع طبیعی کشور را دارد، جا دارد بر این دوران همواره زیر تیغ، مرور کوتاهی داشته باشیم. از روزگاری که «هانس شریکر»، معلم اتریشی، تشکیلات کوچکی برای جنگلبانی ایران فراهم کرد، بیش از یک قرن می‌گذرد. به‌کارگیری کارشناس خارجی، وضع قوانین و مقررات، استخدام محافظ جنگل با لباس و ادوات مخصوص گام‌های اولیه‌ای بوده که در اواخر قرن ۱۳ و ابتدای قرن ۱۴ شمسی برداشته شده است، اما به گواهی تاریخ همین تشکیلات محدود در سال ۱۳۱۳ خورشیدی و به دستور رضاشاه منحل و وظایف آن به اداره املاک سلطنتی واگذار شد. به چرایی آن کاری نداریم، نکته مورد نظر نطفه و آغاز تفکر انحلال تشکیلات جنگلبانی توسط قدرت به هر دلیل و بهانه است. چند سالی نگذشته بود که گوهری از صدف جوانان اعزامی به خارج برای تحصیل بیرون آمد و حاکم وقت را به پذیرش وجود تشکیلاتی برای حفاظت و مدیریت جنگل‌ها قانع کرد. او کریم ساعی نام داشت و کارش را با یک میز و دو صندلی شکسته در وزارت فلاحت وقت آغاز کرد.

ساعی در ۱۴ سال عمر خدمت دولتی خود نشریه‌ای برای نمایندگان مجلس نوشت تا اولین قانون درباره جنگل را به تصویب مجلس شورای ملی برسانند. بنگاه جنگل‌ها را تأسیس کرد تا از زیان کاغذبازی اداری در امان مانده و از مزایای دستگاه دولتی برخوردار شود. کتاب نوشت و در دانشگاه تدریس کرد. مأموران آموزش‌دیده برای حفاظت جنگل تربیت کرد و قصد ایجاد مدرسه‌ای برای تربیت تکنیسین را داشت تا زنجیره محافظ، تکنیسین، کارشناس را تکمیل کند که اجل مهلت نداد و آرزویش را همکارانش جامه عمل پوشاندند.

در سال ۱۳۳۲، درست یک سال پس از آنکه ساعی در حادثه سقوط هواپیما ناباورانه جان باخت، ساخت سیاسی کشور دستخوش تحول شد و بنگاه جنگل‌ها نیز آسیب فراوان دید و دوباره زیر تیغ قرار گرفت. این بار نظامیان در رأس تشکیلات جنگل قرار گرفتند. با این همه، بنگاه به سازمان جنگلبانی تبدیل شد؛ جنگل‌ها ملی شد و بهره‌برداری از جنگل با الزام به تهیه طرح نظم بهتری پیدا کرد. دهه ۴۰ خورشیدی از دهه‌های موفق کشور در زمینه توسعه و پیشرفت است. قانون درخشان حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع و ارتقای سازمان جنگلبانی به وزارت منابع طبیعی محصول این دهه است، اما دیری نپایید که وزارت منحل شد و سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور از دل آن شکل گرفت. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، پاک‌سازی‌ها سازمان را از نیروهای کیفی تهی کرد، با این همه توان تخصصی همچنان استمرار داشت تا اینکه در سال ۱۳۶۹ سازمان جنگل‌ها زیرمجموعه جهاد سازندگی قرار گرفت و مدیرانی به کلی ناآشنا در رأس سازمان و دفاتر ستادی و ادارات کل استانی قرار گرفتند و این در شرایطی بود که بدنه کارشناسی هم تضعیف شده بود.

طرح‌های عجیب و غریب و عمدتا ناموفق حاصل این دوره است. بدنه اما همچنان به اهداف بلند سازمان وفادار بود و با جنگ و دندان به حفاظت از جنگل‌ها و مراتع و پاسداری از میراث ساعی می‌پرداخت. جان‌باختن و مجروح‌شدن جنگلبان حین انجام وظیفه و در تنگنا قراردادن کارشناسان منتقد، محصول این دوره است. تضعیف سازمان منابع طبیعی به طرق مختلف ازجمله وضع قوانین زیان‌آور و تغییرات پی‌درپی مدیریت عالیه همچنان ادامه داشت تا اینکه داس اجل این بار از آستین شورای عالی اداری بیرون آمد و به‌جای آنکه ارزیابی و تحلیل درستی از مشکلات سازمان منابع طبیعی داشته باشد، برای چندمین بار آن را به زیر تیغ برده است. در حالی که همه دست‌اندرکاران و آگاهان بر این نکته توافق دارند که اولاً سازمان منابع طبیعی باید مستقل بماند، ثانیاً تشکیلاتش از هر نظر ازجمله قانون، سیاست‌گذاری و نیروی انسانی تقویت بشود و ثالثاً رئیس توانمندی برای آن در نظر گرفته شود؛ در حرکتی غیرقانونی و معکوس تصمیم بر فروپاشی آن گرفته شد تا فرصت بهتری برای نابودی منابع طبیعی کشور فراهم شود. اما این درخت کهن، بیدی نیست که از این‌باده بلرزد و همه حوادث تلخ را از سر گذارنده و خواهد گذراند تا ثروت طبیعی کشور اعم از عرصه و اعیان برای نسل حاضر و آیندگان محفوظ بماند.

افقی:

۱- شرح‌دهنده- مربوط به جامعه دارای تمدن- دست‌ها ۲- لباس پوشیده- گردنه- ترک‌بند ۳- همدم- دیرینگی- بهبود یافتن از بیماری ۴- برچسب‌چوش- سازمان فضانوردی آمریکا- ذرات ریز- تشکیل‌دهنده سنگ ۵- مردار- برگه- بیزاری- نفوذ به یک سیستم رایانه‌ای ۶- مجموعه‌داستانی به قلم غلامحسین ساعدی- به‌وجودآوردن ۷- بتی در عصر جاهلیت- از ظروف آزمایشگاهی- از بیماری‌های عفونی خطرناک ۸- پیش- محل عبور و مرور عابران- از نام‌های خرما در مراحل رشد ۹- تبل- مشهور- فرورفتن خورشید در افق ۱۰- روزنامه‌ها- رمانی نوشته علی‌محمد افغانی ۱۱- راهی که به آخر نمی‌رسد- دیگر ندارد- داستان بلند- تر پیکاندار ۱۲- نام درختی در آسمان هفتم- مقابل مذکر- سنگ‌های قیمتی و زینتی ۱۳- حیوان آزمایشگاهی- آشنا- شرافتمند ۱۴- بی‌همتا- غیرضروری- پایه و بنیاد ۱۵- شک و گمان- رهایی- لطافت

عمودی:

۱- از سازهای بادی محلی موسیقی سنتی ایران- به رخ کشیدن نیکویی- حالت قانونی پیداکردن ۲- خاندان- از هفت‌خان رستم ۳- آدم ماشینی- جاسوس و خبرچین- رستگاری ۴- از گیاهان آپارتمانی که به سرما حساس است- سهل و آسان- ساز استاد حسن کسایی ۵- واحد پول فنلاند- سامانه‌ای در سیستم بانکی برای انتقال پول- عسل ۶- حشره‌ای با چشم مرکب- از انواع ماهیچه‌های انسان- خصم ۷- حیوان وحشی- از جنگ‌های معروف امام علی(ع)- هم‌آهنگی ۸- شیرینی

«شرق» ماجرای اعلام خالی‌شدن یک شهرک در اصفهان را بررسی کرد

تخلیه شهرک «نیروهوایی» اصفهان به بهانه فرونشست

ساکنان خانه‌های شهرک، نیروهای نظامی بودند که خانه‌ها را تخلیه کردند و به سایر خانه‌های سازمانی منتقل شدند. عده‌ای هم خودشان خانه گرفتند یا به شهرهای دیگر منتقل شدند.

فرزانه احمدی

شهرک نیروهوایی روی خط فرونشست؟

در این میان، «علی بیت‌الهی»، رئیس بخش زلزله‌شناسی مهندسی و خطرپذیری راه، مسکن و شهرسازی، در گفت‌وگو با «شرق» درباره فرونشست در این شهرک، بر وجود ترک‌ها و شکاف‌های فرونشستی در این منطقه تأکید می‌کند و می‌گوید: «علاوه بر شهرک نیروهوایی، شهرک کاوه هم در منطقه شمال اصفهان با خطر جدی فرونشست دست به گریبان است». به گفته او، در شهرک کاوه، خانه‌هایی را دیده که حتی یک دست در ترک‌های فرونشستی بر دیوارشان جا می‌شد: «مناطق شمالی اصفهان بیشترین نرخ فرونشست را دارند. سایر محله‌های «خانه اصفهان» هم در معرض خطر فرونشست و تخلیه قرار دارند. من فقط نام شهرک نیروهوایی را نیاوردم، بلکه درباره محله‌های دیگری در خانه اصفهان هم صحبت کردم که در خطر فرونشست قرار دارند».

اهالی چه می‌گویند؟

«منصوریان»، یکی از ساکنان منطقه خانه اصفهان درباره وجود فرونشست در این منطقه می‌گوید که از کودکی در این منطقه بزرگ شده و در تمام این سال‌ها ندیده که کسی به دلیل فرونشست‌خانه خود را تخلیه کند: «سؤال جدی این است که اگر شهرک نیروهوایی بر اثر فرونشست تخلیه شده است، چرا بقیه ساکنان خانه اصفهان که کاملاً در جوار شهرک زندگی می‌کنند، بدون کوچک‌ترین مشکلی به زندگی مشغول‌اند؟». در بخشی از شهرک که پلاک‌های شخصی در آن قرار دارند، وز زن از اهالی این منطقه می‌گویند که اثری از فرونشست در خانه‌هایشان ندیده‌اند و قصد تخلیه ندارند. خرید واحد در ساختمان‌های جدید را بهانه می‌کنم و می‌پرسم: «اگر بخواهم خانه بخرم مشکلی از نظر فرونشست برایم ایجاد نمی‌شود؟». یکی از آنها که جوان‌تر است، می‌گوید: «اینجا هم در حد سایر مناطق اصفهان فرونشست دارد، ما مشکل بیشتری در خانه‌هایمان ندیده‌ایم. اگر پیمانکاران خوب کار کند، ساختمان دچار آسیب زیادی نمی‌شود، لاقفل نه بیشتر از بقیه اصفهان». یکی از ساکنان سابق شهرک نیروهوایی که چند سال قبل هنگام تخلیه شهرک، مجبور شد خانه خود را ترک کند، می‌گوید: «تخلیه شهرک یک دستور رسمی بود و اهالی در این زمینه اختیاری

جدول ۵۱۴۹: طراح: بیژن گورانی

۱	۲	۶	۸		
					۳
	۶		۷		
		۴	۱		
۵		۱	۹	۳	۸
			۷		
		۳	۱	۵	۹
		۳		۴	
		۸			۱
	۳	۸		۷	۶

۹	۳	۸	۲		
		۵	۳		۷
	۶				۸
		۴	۷		۸
۶	۸	۲	۱	۷	۳
۱		۳		۵	
۴	۲		۱		
	۹	۴		۷	
		۳	۲	۸	۹

سودوکو سخت ۴۱۴۵

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ساده ۴۱۴۵

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عدد‌های بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

حل سودوکو ۴۱۴۴

۴	۵	۷	۸	۱	۳	۹	۶	۲
۱	۹	۳	۶	۷	۲	۴	۸	۵
۸	۶	۲	۹	۵	۴	۷	۱	۳
۳	۷	۸	۱	۲	۵	۶	۴	۹
۵	۴	۶	۲	۳	۷	۱	۹	۸
۹	۲	۱	۵	۶	۸	۳	۷	۴
۷	۱	۴	۳	۸	۶	۵	۲	۹
۲	۸	۵	۷	۴	۹	۶	۳	۱
۶	۳	۹	۱	۲	۵	۸	۴	۷

۱	۴	۳	۶	۷	۵	۸	۲	۹
۹	۵	۲	۸	۱	۴	۶	۷	۳
۶	۷	۸	۹	۳	۵	۴	۱	۲
۴	۱	۵	۲	۳	۷	۹	۶	۸
۳	۹	۵	۴	۷	۶	۱	۳	۸
۷	۳	۶	۱	۸	۹	۲	۴	۵
۳	۱	۴	۶	۹	۸	۵	۲	۷
۸	۲	۹	۷	۵	۱	۳	۶	۴
۶	۴	۷	۳	۲	۹	۸	۱	۵

حل جدول ۵۱۴۸

۱۵	۱۲	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
د	م	خ	ت	ک	ج	ا	ب	پ	ا	ر	ی	ز	س	ح
۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳
۳	خ	ی	م	ش	ا	ل	ا	ت	ک	ا	ت	ب	ا	ت
۴	ی	ل	ب	ا	ب	ا	ر	ب	و	ل	و	ب	ا	ی
۵	ج	و	ا	ر	ن	ا	ق	ل	ق	ل	ا	ی	ا	ر
۶	م	ا	ن	ا	م	ز	ف	ن	ا	ر	ه	د	ه	د
۷	خ	م	ر	ه	س	ی	ک	م	ا	م	و	م	و	م
۸	خ	ا	ه	ا	ک	ر	ا	ه	ت	ر	خ	و	خ	و
۹	ش	ب	ا	ت	ک	و	ن	ا	د	ا	ی	ا	ی	ا
۱۰	ت	ر	ا	م	ا	س	ا	ز	ا	ر	و	ن	د	د
۱۱	ا	س	ت	ا	ر	ت	ا	ی	و	ت	ن	و	ن	و
۱۲	ا	م	ا	م	ا	ی	ر	ا	ر	ا	د	و	ا	ا
۱۳	ا	س	ت	ر	ب	ا	س	ی	ل	ا	ر	ا	ر	ا
۱۴	ف	ر	ن	ی	م	ت	و	ل	ی	ل	و	ل	ا	ا
۱۵	س	پ	ه	س	ا	ر	ا	ر	ن	ی	ک	ن	ا	م